

הכנסת ועדת האתיקה

החלטה מס' 12/18

ירושלים, י"ז בחשוון התש"ע
4 באוקטובר 2009

לכבוד
חברי הכנסת

נכבדיי,

הנדון: בקשה לאישור נסיעות לחו"ל במימון גורם חיצוני או בהתלוות חה"כ לנסיעת שר

באחרונה אירעו כמה מקרים בהם חברי כנסת לא בקשו אישור מוקדם לנסיעה לחו"ל במימון גורם חיצוני, או לחילופין "ידעו" את הוועדה במקום לבקש אישור, או העבירו בקשות לאישור בלא ציון פרטיו של הגוף המממן.

הוועדה דנה בענייניהם של כמה חברי כנסת בהקשר זה, ואולם החליטה כי טרם שהיא נוקטת סנקציות, היא מבקשת להזכיר לחברי הכנסת, בבחינת התראה, את נוהל החלטת ועדת האתיקה בענין מימון נסיעות לחו"ל של חברי הכנסת, שהתקבלה ביום ל' בשבט התשס"ב - 12 בפברואר 2002.

אבקש להפנות את תשומת לבכם לנקודות אלה –

(1) כל נסיעה לחו"ל של חבר הכנסת טעונה אישור מראש של ועדת האתיקה, למעט השתתפות במשלחת מטעם הכנסת ולמעט נסיעות במימון עצמי מלא.

מכאן, שאין ליידע את הוועדה בדבר נסיעה במימון גורם חיצוני, אלא לבקש את אישורה. מצ"ב מכתב בקשה.

(2) פנייה אל ועדת האתיקה לאישור נסיעה, תהיה בכתב וחתומה על ידי חבר הכנסת עצמו. בבקשה יש לפרט את מטרת הנסיעה, את פרטי הגוף המזמין, ובמקרה שבו הגוף המממן את הוצאות הנסיעה אינו הגוף המזמין – גם את פרטי הגוף המממן. באשר לגוף המממן אין להסתפק בציון סתמי של שמו, אלא לצרף פרטים על זהותו (מכתב "מי אנחנו", תדפיס מתוך אתר האינטרנט של הגוף, ככל שיש בו פרטים מספקים על מהות פעילותו וכו'). לפנייה יש גם לצרף את ההזמנה להשתתף באירוע, ולהעביר את כל המסמכים אל מנהלת הוועדה, הגב' תמי בר.

(3) יש להעביר את הפנייה פרק זמן סביר מראש, אשר יאפשר לוועדה להתכנס ולדון בה.

הוועדה מציינת כי נוהל מימון הנסיעות לחו"ל אשר גובש ב-12 בפברואר 2002 נועד לבדוק אם אין במימון נסיעות בנסיבות מסויימות משום טובת הנאה, ענין אישי או ניגוד עניינים אסור.

עוד מוצאת הוועדה להזכיר לחברי הכנסת כי גם נסיעת חבר הכנסת כמתלווה לנסיעת שר טעונה אישור ועדת האתיקה, החלטה אשר הועדה קיבלה ב-21 ביולי 1993 והיא שבה ואושרה בתאריך 12 במאי 1998. מצ"ב גם החלטה זו ובה נימוקים להטלת המגבלה והנחיות בדבר נוהל קבלת האישור.

אנו מבקשים מכאן ואילך להקפיד לפעול בהתאם להחלטות הנ"ל.

בברכה,

חה"כ שלי יחימוביץ
יו"ר ועדת האתיקה

הכנסת

ירושלים, תאריך.....
תאריך.....

לכבוד
חה"כ שלי יחימוביץ'
יו"ר ועדת האתיקה
באמצעות מנהלת ועדת האתיקה
פקס מס' 02-6496522

שלום רב,

הנדון : בקשה לאישור נסיעה לחו"ל

אני מבקש/ת את אישורה של ועדת האתיקה לנסיעתי לחו"ל במימון גורם חיצוני (לא מימון עצמי ולא במימון הכנסת).

חבר הכנסת:

היעד:

מועדי השהות בחו"ל במימון גורם חיצוני :

מטרת הנסיעה :

הגורם המזמין ומהות פעילותו :

הגורם המממן ומהות פעילותו :

הערות:

בברכה,

חה"כ.....

מצ"ב העתק ההזמנה.

הערה : לפי כללי האתיקה לא תאושר נסיעה במימון גוף עסקי .
מימון יכול שינתן עבור הוצאות ממשיות ולא יאושר תשלום גלובלי.

החלטה של ועדת האתיקה
בענין מימון נסיעות לחו"ל של חברי הכנסת
 מיום ל' בשבט התשס"ב – 12 בפברואר 2002

מבוא

חוק שירות הציבור (מתנות), התש"מ-1979, החל גם על חברי הכנסת, אוסר על עובד הציבור קבלת מתנה, דהיינו קבלת "נכס שלא בתמורה או שירות או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה". הפרת הוראות החוק האמור מהווה עבירה פלילית.

כלל 4 לכללי האתיקה של חברי הכנסת קובע כי חבר הכנסת לא יקבל, במישרין או בעקיפין, הנאה חומרית בעד מעשה שעשה, בכנסת או מחוץ לה, בתפקידו או במעמדו כחבר הכנסת.

בנוסף לכך, קובע כלל 5 לכללי האתיקה כי לא יהיה לחבר הכנסת במילוי תפקידו ענין אישי, וכן כי לא יהיה לחבר הכנסת ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו לבין עניינו האישי.

כלל 14 לכללי האתיקה, כפי שתוקן בינואר 2002, אוסר על חבר הכנסת קבלת תשלום בעד הרצאות או הופעות בחו"ל. כמו כן אוסר כלל זה קבלת תשלום על ידי חבר הכנסת אם נסע לחו"ל בשליחות ממלכתית או בשליחות מוסד ציבורי.

מימון נסיעה לחו"ל לחבר הכנסת יכול להיחשב כמתן הנאה חומרית כאמור בכלל 4 לכללי האתיקה, שמטרתו להשפיע על שיקול דעתו של חבר הכנסת במהלך פעילותו ולעתים אף כמתנה האסורה לפי חוק שירות הציבור (מתנות).

מאידך, אין ספק כי ישנה חשיבות רבה לנסיעות לחו"ל של חברי הכנסת לצורך שמירה על קשרים עם מדינות אחרות, הסברה והעלאת קרנה של מדינת ישראל בעיני מדינות וגופים שונים בעולם.

ברוח האמור לעיל, יש להתייחס לסוגים השונים של נסיעות לחו"ל של חברי הכנסת כמפורט בהחלטה זו.

1. הצטרפות חברי הכנסת לנסיעותיהם של שרים

1.1 על פי החלטת ועדת האתיקה מיום 21.7.93, מינוי של חברי הכנסת בידי הממשלה או שר משריה לתפקידים שונים, יוצר אפשרות של ניגוד עניינים, פגיעה בעקרון הפרדת הרשויות, חשש לפגיעה בעצמאותם של חברי הכנסת, סכנה של התערבות שיקולים זרים בתפקידי הביקורת המוטלים עליהם ופגיעה בתדמית הכנסת כגוף שתפקידו לבקר את הממשלה. לפיכך, קבעה הוועדה, כי חבר הכנסת לא יקבל מינוי ממשלתי, אלא אם ראתה ועדת האתיקה טעם מיוחד לאשר מינוי כאמור.

1.2 ועדת האתיקה החליטה כי הצטרפות חבר הכנסת אל שר היוצא לחו"ל, כמוה כמינוי זמני לתפקיד של חבר בממשלתו של השר, ועל כן נדרש אישורה של הוועדה לנסיעה מסוג זה.

- 1.3 שר המבקש לצרף לנסיעתו חבר הכנסת, יפנה בכתב מבעוד מועד אל ועדת האתיקה, וינמק בקשתו.
- 1.4 צירופם או שיגורם של חברי הכנסת לנסיעות מסוג זה צריך שייעשה על בסיס כישוריהם האישיים ולא דווקא לפי השתייכותם המפלגתית.
- 1.5 מימון הנסיעה יהיה על ידי המשרד הממשלתי הנוגע בדבר.

2. שליחות מטעם ה"בונדס" בארה"ב

- 2.1 ככלל, אין מניעה לנסיעה של חבר הכנסת לחו"ל בשליחות מטעם ה"בונדס", אולם נסיעה כזו אינה יכולה להיחשב כנסיעה בשליחות הכנסת. ה"בונדס" יכול להסתייע גם בחברי הכנסת לשעבר וכן לכוון את הנסיעות לפגרות הכנסת. בכל מקרה אין מדובר בארועים בהם רואה הכנסת חובה לעצמה להיות מיוצגת, גם במהלך כנסי הכנסת.
- 2.2 נסיעה מסוג זה של חבר הכנסת טעונה אישור מראש של ועדת האתיקה.

3. השתתפות במשלחות מטעם הכנסת

- 3.1 אין מניעה להשתתפותו של חבר הכנסת במשלחת מטעם הכנסת, לרבות נסיעות לכינוסים של גופים פרלמנטריים כגון I.P.U, אונס"ק, מועצת אירופה וכיוצא באלה.
- 3.2 מימון הנסיעה יהיה על ידי הכנסת.
- 3.3 השתתפות במשלחות מטעם הכנסת אינה טעונה אישור של ועדת האתיקה.

4. נסיעות לחו"ל של חברי הכנסת שלא במסגרת משלחות מטעם הכנסת

כל סוגי הנסיעות לפי סעיף זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.

4.1 בהזמנת מדינה זרה ובמימונה

אם ראתה ועדת האתיקה כי ההזמנה קשורה באופן ישיר לתפקידו של חבר הכנסת – אין מניעה להשתתפותו של חבר הכנסת בנסיעה מסוג זה. למשל: נסיעת יו"ר ועדת העבודה והרווחה של הכנסת על פי הזמנה של משרד עבודה במדינה זרה.

4.2 בהזמנת אגודת יחידות בין ישראל ומדינה זרה

אין מניעה להשתתפותו של חבר הכנסת בנסיעה מסוג זה.

4.3 בהזמנת מוסד או גוף ציבורי ישראלי ובמימונו

באופן כללי, חל איסור על חבר הכנסת לקבל כל תמורה, ממוסד או מגוף ציבורי בו הוא חבר או שבראשו הוא עומד, לרבות נסיעה לחו"ל, בנסיבות בהן הנסיעה אינה באה כדי לקדם את מטרות הגוף הציבורי ואותן בלבד.

אם הוכח להנחת דעתה של ועדת האתיקה כי הנסיעה באה כדי לקדם את מטרות הגוף המזמין, בין אם חבר הכנסת חבר בו ובין אם לאו – אין מניעה לאשר נסיעה מסוג זה, ובלבד שמתקיימים כל אלה:

(א) חבר הכנסת לא מקבל תמורה מהגוף המזמין למעט החזר הוצאות ממשי (כרטיס טיסה, הוצאות לינה בבית מלון וכיוצא באלה). מובהר בזה כי בשום מקרה אין לאשר החזר גלובלי;

(ב) אין חשש לניגוד עניינים בין פעילותו של חבר הכנסת לבין הגוף המזמין.

הערה: במקרה של חשש לניגוד עניינים, למשל: חבר הכנסת שפעיל בהסתדרות המורים בישראל הנוסע לחו"ל מטעמה או חבר הכנסת הנוסע לחו"ל מטעם עמותה על מנת לסייע לה בגיוס תרומות בחו"ל – עליו להמנע בעתיד מהשתתפות בהצבעות הקשורות באופן ישיר לגוף שמימן את נסיעתו.

4.4 בהזמנת גוף עסקי ישראלי

נסיעה מסוג זה אסורה בהחלט.

5. השתתפות חברי הכנסת בסיורים לימודיים בחו"ל המאורגנים על ידי גופים ישראליים

5.1 נסיעות מסוג זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.

5.2 ועדת האתיקה לא תאשר נסיעות מסוג זה אלא אם כן הוכח להנחה דעתה כי ישנה חשיבות והצדקה לסיור.

שיקולי ועדת האתיקה יהיו, בין היתר, האינטרס שיש לכנסת או לוועדה מוועדותיה בסיור וכן כי לא קיימת אפשרות ממשית של ניגוד עניינים.

5.3 לצורך קבלת ההחלטה של ועדת האתיקה צריכים להתקיים כל אלה:

(א) הוגשה המלצה בכתב של הוועדה הנוגעת בדבר תוך פירוט שמותיהם של חברי הכנסת המיועדים לצאת לסיור;

(ב) הוגשה תוכנית מפורטת של הסיור.

5.4 אם למזמינים אינטרס כלכלי כלשהוא (למשל הזמנת חברי ועדת הכספים לסיור בחו"ל על ידי ארגון מגדלי הפרחים לצורך הכרת ענף יצוא זה) – ימומן הסיור על ידי הכנסת.

אם נראה על פני הדברים כי למזמינים אין אינטרס כלכלי ישיר (למשל הזמנה של התנועה לפלורליזם או התנועה למען חוקה בישראל או הזמנה של לשכת מסחר לקידום יחסי הסחר בין מדינת ישראל לבין מדינה זרה) – אין מניעה כי הסיוור ימומן על ידי הגוף המזמין.

5.5 יודגש כי בכל מקרה על חברי הכנסת המשתתפים בסיוור להימנע מניגוד עניינים בינם לבין המזמינים.

במקרה של חשש לניגוד עניינים על חברי הכנסת להימנע בעתיד מהשתתפות בהצבעות הקשורות באופן ישיר לגוף שמימן את נסיעתם.

6. השתתפות חברי הכנסת בסמינרים בחו"ל בכנסים בינלאומיים ובהשתלמויות הנערכות על ידי גופים בינלאומיים

6.1 נסיעות מסוג זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.

6.2 אין מניעה לאשר נסיעות מסוג זה ובלבד שנתקיימו לגביהן כל אלה:

(א) פעילותו של חבר הכנסת קשורה לנושא הסמינר, הכנס או ההשתלמות.
(למשל: השתתפות של יו"ר הועדה לאיתור רכוש יהודי בכנס בינלאומי בנושא רכוש יהודי-תרבותי).

(ב) לחבר הכנסת יכולת לייצג בצורה הולמת את האינטרסים של המדינה בסמינר, בכנס או בהשתלמות.

6.3 מימון הנסיעה יהיה על ידי המשרד הממשלתי הנוגע בדבר, או על ידי הגוף המזמין, לפי הענין.

7. נסיעות חברי הכנסת לצורך מתן הרצאות או הופעות בחו"ל

7.1 לענין הסברת מדיניותה של ישראל, קיימת חשיבות לנסיעותיהם של חברי הכנסת לחו"ל לצורך מתן הרצאות או הופעות.

7.2 נסיעות מסוג זה טעונות אישור מראש של ועדת האתיקה.

7.3 בכפוף לאמור בכלל 14 לכללי האתיקה, האוסר על חברי הכנסת קבלת תשלום עבור הרצאות או הופעות כאמור – רשאי חבר הכנסת לקבל מן הגוף המזמין החזר הוצאות ממשי (כרטיס טיסה, הוצאות לינה בבית מלון וכו') אך אין הוא רשאי לקבל החזר הוצאות גלובלי.

8. צירוף בני זוג של חברי הכנסת לנסיעה לחו"ל

אין מניעה שבני זוג של חברי הכנסת יצטרפו לנסיעות חברי הכנסת לחו"ל אולם מובהר בזה כי בכל מקרה מימון הנסיעה של בן הזוג יהיה על ידי חבר הכנסת עצמו ולא על ידי הכנסת או הגוף המזמין, לפי הענין.

9. חיוב במס הכנסה – לגבי חבר הכנסת הנוסע לחו"ל ולגבי בן זוגו המצטרף אליו

9.1 לגבי חבר הכנסת המוזמן

יש לראות בכיסוי ההוצאות של חבר הכנסת על ידי הגוף המזמין כ"הכנסת עבודה" של חבר הכנסת, לפי סעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה.

יחד עם זאת, הואיל ומדובר למעשה בהוצאות שהן ל"נוחות המעביד" (הכנסת), דהיינו הטבה שהיא תוצאת לוואי בלתי נמנעת ממילוי תפקידו של חבר הכנסת – נכנסות הוצאות אלא לגדר הסכומים המותרים בניכוי כהוצאה ולכן התוצאה הסופית היא שחבר הכנסת לא יחויב במס.

9.2 לגבי בן זוגו של חבר הכנסת

הואיל וכאמור בסעיף 8 לעיל מימון הוצאות של בן הזוג המצטרף לנסיעתו של חבר הכנסת צריך להעשות על ידי חבר הכנסת – לא מתעוררת שאלת החיוב במס הכנסה לגבי בן הזוג.

10. אישור של ועדת האתיקה לנסיעה של חבר הכנסת¹

מובהר בזה כי אישור של ועדת האתיקה לפי החלטה זו, הנדרש במקרה שבו נסיעת חבר הכנסת איננה במסגרת משלחת מטעם הכנסת, מתייחס אך ורק לפן האתי של הנסיעה הממומנת על ידי גורמים מחוץ לכנסת.

אין באישור הוועדה כדי לחייב את הכנסת בתשלומים כלשהם הכרוכים בנסיעה כאמור (כגון תשלומי אש"ל, כיסוי ביטוחי וכיוצא באלה) ואין באישור כדי להטיל על הכנסת אחריות כלשהיא עבור נסיעות שאינן מטעמה".

¹ תחילתו של סעיף 10 ביום א' בשבט התשס"ה (11.1.2005).

החלטה של ועדת האתיקה
בעניין הצטרפות חברי הכנסת לנסיעותיהם של שרים
 מיום 26.5.98

1. בעקבות הפרסומים אודות הצטרפותם של חברי כנסת לנסיעות שרים היוצאים לחו"ל, פנה יו"ר הכנסת ביום 12.5.98 אל ועדת האתיקה, וביקשה לדון בסוגיה הנ"ל ולהנחות את חברי הכנסת בהתאם.
2. עוד ביום 21.7.93, קבעה ועדת האתיקה, כי מינויים של חברי הכנסת בידי הממשלה או שר משריה לתפקידים שונים, יוצר אפשרות של ניגוד עניינים, פגיעה בעקרון הפרדת הרשויות, חשש לפגיעה בעצמאותם של חברי הכנסת, סכנה של התערבות שיקולים זרים בתפקידי הביקורת המוטלים עליהם ופגיעה בתדמית הכנסת כגוף שתפקידו לבקר את הממשלה. לפיכך, קבעה הוועדה, חבר הכנסת לא יקבל מינוי ממשלתי, אלא אם ראתה ועדת האתיקה טעם מיוחד לאשר מינוי כאמור.
3. ועדת האתיקה החליטה כי הצטרפות חבר הכנסת אל שר היוצא לחו"ל, כמוה כמינוי זמני לתפקיד של חבר במשלחתו של השר, וטעונה על כן אישורה של הוועדה.
4. שר המבקש לצרף לנסיעתו חבר הכנסת, יפנה בכתב אל ועדת האתיקה, וינמק בקשתו.
5. החלטה זו תונח על שולחן הכנסת, ותועבר אל מזכיר הממשלה, כדי שיפיצה בין שרי הממשלה.